

Sygn. akt II Ca 1680/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2020 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Mariusz Broda

Sędziowie: SO Elżbieta Ciesielska

SR(del.) Monika Wrona-Zawada

po rozpoznaniu w dniu 19 maja 2020 r. w Kielcach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. B. (1)

przeciwko M. B. (2)

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji powoda M. B. (1)

od wyroku Sądu Rejonowego w Końskich

z dnia 10 października 2019 r. sygn. III RC 57/18

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie przed Sądem Rejonowym w Końskich w zakresie dotkniętym nieważnością, to jest obejmującym rozprawę w dniu 4 lutego 2019 roku oraz w dniu 10 października 2019 roku i przekazuje sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania z pozostawieniem rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)

Sygn. akt II Ca 1680/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10.10.2019r. Sąd Rejonowy w Końskich oddalił powództwo M. B. (1) o obniżenie alimentów na rzecz jego 23 – letniej córki M. B. (2) (po raz ostatni podwyższonych wyrokiem z dnia 15.04.2009r. do kwoty po 400 zł miesięcznie) - z kwot po 400 zł do kwot po 100 zł miesięcznie. Podstawy faktyczne i prawne takiego rozstrzygnięcia Sąd pierwszej instancji przedstawił w pisemnym uzasadnieniu – k. 224-228.

Wyrok zaskarżył powód. W wywiedzionej apelacji zarzucił:

1/ naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez dowolną ocenę przeprowadzonych dowodów:

a/ z opinii biegłego(...) z dnia 17.06.2019r. poprzez uznanie, że wynika z niej jakoby powód przy dołożeniu należytych starań byłby zdolny podjąć pracę zarobkową, podczas gdy wnioski opinii są jednoznaczne i wynika z nich, że powód nie tylko nie jest zdolny do podjęcia jakiegokolwiek pracy, ale też nie jest w stanie w sposób prawidłowy funkcjonować społecznie;

b/ z przesłuchania powoda i przesłuchania świadków i przyjęcie, że powód zrezygnował z zatrudnienia ze względu na zajecie komornicze jego wynagrodzenia, podczas gdy okoliczność taka nie wynika z żadnego przeprowadzonego w sprawie dowodu, a powód zrezygnował z pracy ze względu na chorobę psychiczną;

c/ dowodu z zeznań powoda i przyjęcie, że zeznania te są wiarygodne, podczas, gdy brak jest podstaw do przyjęcia, że powód zeznawał nieprawdę, w szczególności zaś powodem tej konstatacji Sądu pierwszej instancji nie może być treść pytań zadanych przez pełnomocnika powodowi wobec tego, że Sąd mógł te pytania uchylić, jeśli uznał je za niewłaściwe lub zbyteczne;

2/ naruszenie art. 316 § 1 kpc poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie przez Sąd pierwszej instancji stanu z chwili wyrokowania, a uwzględnienie hipotetycznego stanu z przyszłości, przy jednoczesnym przyjęciu, że powód zostanie poddany prawidłowej terapii (...)

Wobec powyższego skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i obniżenie alimentów z kwoty po 400 zł miesięcznie do kwoty po 100 zł miesięcznie; zwolnienie powoda od kosztów sądowych; zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu przed Sądem pierwszej i drugiej instancji.

Pozwana w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności wyjaśnić należy, że wobec tego, iż apelacja wpłynęła w dniu 20.11.2019r., to biorąc pod uwagę treść art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 4.07.2019r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2019.2089) oraz i to, co także wynika a contrario z art. 9 ust. 4 tej ustawy, niniejsza sprawa mogła zostać rozpoznana na posiedzeniu niejawnym, z uwagi na brak wniosków stron o przeprowadzenie rozprawy oraz wobec tego, że jej przeprowadzenie nie było konieczne (art. 374 kpc).

Apelacja, o ile doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku, częściowego zniesienia postępowania przed Sądem pierwszej instancji i przekazania temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania, okazała się zasadna.

Zgodnie z art. 378 § 1. Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, a w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Jednym z jej przypadków jest stan braku należytego umocowania pełnomocnika do reprezentowania strony w postępowaniu cywilnym (art. 378 pkt. 2 kpc).

W orzecznictwie dominujący pozostaje pogląd, że ten podlegający uwzględnieniu z urzędu przez sąd II instancji stan nieważności postępowania, wywołany m.in. stanem braku należytego umocowania pełnomocnika, nie musi dotyczyć strony skarżącej, a może odnosić się także do drugiej strony postępowania. Dla uzasadnienia takiego stanowiska podnoszony jest argument, że rygory i sankcje procesowe ustanawiane są nie tylko dla ochrony konkretnych uprawnień i interesów stron, bo przestrzeganie rygorów ma wydźwięk ogólny, służy zarówno interesom stron, jak i interesowi wymiaru sprawiedliwości, nadto istnieje niemożność konstruowania względnej nieważności postępowania (p.m.in. orzeczenie SN z dnia 7.02.1962r., II CR763/60; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8.07.2008 r., IIICZP 154/07, wyrok SN z dnia 13.02.2004 r., IV CK 269/02; wyrok SN z dnia 11.12.2006r., I PK 124/06; z dnia 23.03.2006 r., IV CSK 115/05; wyrok SN z dnia 3.02.2016r., V CSK 208/15; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11.10.2019r., V CSK 272/18).

Przypomnieć należy i to, że zgodnie z utrwalonym już stanowiskiem judykatury (p. w/w już uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8.07.2008 r., IIICZP 154/07, nienależyte umocowanie pełnomocnika zachodzi zarówno wtedy, gdy jako pełnomocnik działa osoba nielegitymująca się pełnomocnictwem, jak i wtedy, gdy działa osoba, której strona udzieliła wprawdzie pełnomocnictwa, lecz z przyczyn prawnych nie może ona być pełnomocnikiem, gdyż nie należy do kręgu osób mogących w danej sprawie być pełnomocnikiem procesowym. Przy czym, odniesieniu do dwóch wymienionych postaci nienależytego umocowania występuje zróżnicowanie skutków procesowych oraz możliwości zapobieżenia im przez podjęcie określonych czynności przez wadliwie reprezentowaną stronę. W tym pierwszym przypadku, tj. kiedy za stronę podejmowała czynności procesowe osoba, która mogła być jej pełnomocnikiem, ale nie legitymowała się prawidłowo udzielonym pełnomocnictwem, istnieje możliwość podjęcia czynności naprawczych, co potwierdził także Sąd Najwyższy w w/w już uchwale składu siedmiu sędziów. Polega to na potwierdzeniu (zatwierdzeniu) przez stronę czynności nienależycie umocowanego pełnomocnika.

Zgodnie z art. 89 § 1 kpc, pełnomocnik obowiązany jest przy pierwszej czynności procesowej dołączyć do akt sprawy pełnomocnictwo z podpisem mocodawcy lub wierzytelny odpis pełnomocnictwa. Adwokat i radca prawny, a także rzecznik patentowy mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz wszystkich innych

dokumentów wykazujących ich umocowanie, a więc także i pełnomocnictw substytucyjnych (p. m.in. Wyrok SN z dnia 3.02.2016r., V CSK 208/15). Oczywiście w przypadku nie dopełnienia tego obowiązku, aż do zakończenia postępowania poprzedzającego wydanie wyroku przed sądem pierwszej instancji istnieje możliwość udzielenia przez sąd stosownego terminu dla wykazania umocowania dla osoby, która oświadcza, że działa jako pełnomocnik strony, a dotychczas nie dopełniła wskazanego wyżej obowiązku.

To wszystko należało odnieść do następujących realiów faktycznych niniejszej sprawy.

Postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 20.04.2018r. adwokat K. D. (1) (poprzednio C.) została ustanowiona z urzędu pełnomocnikiem procesowym pozwanej M. B. (2) (k.31,36). W aktach sprawy znajduje się kserokopia pełnomocnictwa substytucyjnego udzielonego przez adw. K. D. (2) – adwokatowi K. M. (1) (k.82), a oryginał kolejnego pełnomocnictwa substytucyjnego udzielonego przez adw. K. M. (1) – adw. T. B. (1) (k.81). Na pierwszy termin rozprawy - w dniu 4.02.2019r. – stawił się adw. T. B., który złożył w/w kserokopię pierwszego z w/w i oryginał drugiego z w/w - pełnomocnictw substytucyjnych, a Sąd Rejonowy przyjął, że prawidłowo wykazał on swoje umocowanie do reprezentowania pozwanej (k.83). Do tego momentu adw. K. D. (2) nie zajęła – imieniem pozwanej – stanowiska w postępowaniu przez Sądem Rejonowym. Na kolejnym terminie rozprawy – w dniu 23.05.2019r. - stawiała się adw. K. D. (2), która poprzestała na oświadczeniu, że nie zgłasza dalszych wniosków dowodowych (k.135). Na trzecim i ostatnim terminie rozprawy przed Sądem Rejonowym, tj. w dniu 10.10.2019r. stawiała się adw. K. M., odwołując się do pełnomocnictw już złożonych, a Sąd Rejonowy uznał prawidłowość jej umocowania. Po czym rozprawa została zamknięta, a Sąd Rejonowy ogłosił wyrok.

Nie ulega żadnej wątpliwości to, że umocowanie dla adw. K. M. nie było należycie wykazane, skoro poprzestano tylko i wyłącznie na złożeniu kserokopii w/w już pełnomocnictwa substytucyjnego. W konsekwencji tego i adw. T. B. nie był należycie umocowany do działania imieniem pozwanej. Wprawdzie jemu udzielone pełnomocnictwo zostało wykazane dokumentem w oryginale, ale pełnomocnictwa substytucyjnego udzieliła mu osoba, której uprawnienie w tym zakresie wykazane nie zostało.

Dostrzegając te niedostatki w zakresie braku należytego umocowania adw. K. M. oraz adw. T. B. do działania imieniem pozwanej w postępowaniu przez Sądem Rejonowym, Sąd zainicjował czynności naprawcze, zobowiązując adw. K. D. do potwierdzenia - imieniem pozwanej, czynności zdziałanych w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji przez w/w adwokatów – w terminie 7 dni pod rygorem przyjęcia że czynności w/w adwokatów zostały podjęte bez należytego umocowania (258,260). Pismo zostało doręczone pełn. pozwanej – adw. K. D. w dniu 16.03.2020r. (info. z systemu curenda). Termin ten upłynął bezskutecznie, tj. nie doszło do następczego zatwierdzenia wskazanych czynności. Tej treści wniosku, nie zmienia także złożona przez adw. K. D. odpowiedź na apelację.

W tym stanie rzeczy, ten (nie sanowany „następczo”) brak należytego umocowania adwokatów K. M. oraz T. B., oznaczał nieważność postępowania przed Sądem pierwszej instancji, w zakresie, w jakim podjęli oni czynności procesowe na rozprawie w dniach w dniu 4.02.2019r., w dniu 10.10.2019r. Zatem doszło do nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, którą Sąd Okręgowy zobligowany był uwzględnić z urzędu, z przyczyn już wyjaśnionych.

Wobec tego, jest rzeczą oczywistą, że aktualnie bezprzedmiotowym pozostało odnoszenie się przez Sąd Okręgowy do zarzutów apelacji.

W toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd Rejonowy zadba o to, by każdy adwokat, który będzie podejmował czynności imieniem pozwanej, uprzednio wykazał w sposób należyty swoje umocowanie do takiego działania.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 2 kpc orzekł jak w sentencji.

SSR(del.) Monika Wrona-Zawada SSO Mariusz Broda SSO Elżbieta Ciesielska